O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI
IXTISOSLASHTIRILGAN TA’LIM MUASSASALARI AGENTLIGI
HUZURIDAGI PEDAGOGIK MAHORAT VA XALQARO BAHOLASH
ILMIY-AMALIY MARKAZI

MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN PSIXOLOGIYA FANIDAN MALAKA SINOVIDA FOYDALANILADIGAN TEST TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI

Toshkent – 2026

MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARI PEDAGOG KADRLARINI ATTESTATSIYADAN O‘TKAZISH UCHUN PSIXOLOGIYA FANIDAN MALAKA SINOV TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI

Mazkur spetsifikatsiya maktabgacha ta’lim tashkilotlari psixologlarini attestatsiyadan o‘tkazish malaka sinovida foydalaniladigan test topshiriqlarining mazmuni, qamrovi, turi, shakli hamda baholash mezoni talablarini aks ettiradi.

I. Umumiy tamoyillar

Baholash maqsadi – talabgor maktabgacha ta’lim tashkilotlari psixologlarining nazariy bilimlari, amaliy ko‘nikma va qobiliyatlarini kompleks baholash.

Ushbu baholash natijalari asosida pedagog kadrlar attestatsiyasiga qabul qilinadigan qarorlar asosli bo‘lishini ta’minlash maqsadida baholashning barcha bosqichlarida validlik, ishonchlilik, adolat va shaffoflik tamoyillariga rioya qilinishi ta’minlanadi.

II. Me’yoriy asoslar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Maktabgacha va maktab ta’limi vazirligi hamda uning tizimidagi tashkilotlar faoliyatini samarali tashkil etish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2023-yil 26-maydagi PF-79-son farmoni.

2. Vazirlar Mahkamasining 2021-yil 17-sentyabrdagi “Maktabgacha, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta’lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 572-son qarori.

3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 29-dekabrdagi “Maktabgacha, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta’lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish tartibi takomillashtirilishi munosabati bilan O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Maktabgacha, umumiy o‘rta, o‘rta maxsus, professional va maktabdan tashqari ta’lim tashkilotlari pedagog kadrlarini attestatsiyadan o‘tkazish tartibini takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” 2021-yil 17-sentyabrdagi 572-son qaroriga o‘zgartirish va qo‘shimchalar kiritish haqida”gi 692-son qarori.

III. Baholash qamrovi

Maktabgacha ta’lim tashkiloti psixologi mutaxassislik fanidan 35 ta, kasb standartlaridan 5 ta, pedagogik mahoratdan 10 ta, jami 50 ta test topshirig‘i taqdim etiladi va umumiy test topshirilarini bajarish uchun 90 daqiqa vaqt berilgan. Bunda yopiq test topshiriqlaridan (*yagona to‘g‘ri javobni talab qiladigan test topshiriqlari, moslashtirishni talab qiladigan test topshiriqlari va ketma-ketlikni talab qiladigan test topshiriqlari*) foydalaniladi.

Test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko‘nikmalari bo‘yicha taqsimoti

1-jadval

Mazmun soha	Baholanadigan konstruktlar	Testlar soni
1. Yosh psixologiyasining maqsadi, vazifalari va tadqiqot metodlari (1-4 savollar)		
Psixik taraqqiyot qonuniyatlari	-Yosh davrlari (ontogenez) psixologiyasi fani, maqsad va vazifalarini bilish; -psixik taraqqiyot qonuniyatlarini, ichki va tashqi omillarni tahlil qilish, rivojlanishni harakatga keltiruvchi mexanizmlarni anglash, psixik rivojlanish qonuniyatlarini real vaziyatlarda qo‘llay olishni tushunish; -yosh davrlari psixologiyasi metodlarini amaliyotda qo‘llash; -psixik rivojlanish mohiyati, psixik rivojlanish omillari va harakatlantiruvchi kuchlarini tushunish.	3
2. Oila psixologiyasi (5-10 savollar)		
Oila psixologiyasi (oila va oilaviy munosabatlarning farzand tarbiyasiga ta’siri)	-Oila tushunchasi va uning psixologik asoslarini bilish; -oilaviy munosabatlar psixologiyasi, oilada shaxs rivojlanishini tahlil eta olish, oila krizislari va ularni yengish yuzasidan tavsiyalar ishlab chiqiish; -tarbiya uslublari va ularning farzand rivojiga ta’sirini anglash; -ijtimoiy-psixologik omillar va farzand rivojlanishini bilish; -oilaviy psixodiagnostika va terapiyani amalga oshirish; -oila psixologiyasining zamonaviy yo‘nalishlarini bilish.	5
3. Hayotiy davrlar va rivojlanish bosqichlari psixologiyasi (11-15 savollar)		
Yosh inqirozlari. Yoshni davrlashtirish	-Psixik rivojlanish jarayonida yuzaga keladigan miqdor va sifat o‘zgarishlar; -yosh inqirozlari tushunchasini anglash, ularning sabablari va psixik rivojlanishdagi ahamiyatini tahlil qilish, inqirozli bosqichlarni aniqlash va ularga mos psixologik yondashuvni qo‘llash; -turli psixologik yondashuvlar asosida yoshni	5

	davrlarga bo‘lish, psixik rivojlanishning asosiy yosh davrlarini bilish; -inson hayotining psixik taraqqiyot bosqichlarini tizimli tahlil qilish, har bir davrning psixologik xususiyatlarini aniqlay olish, yoshni davrlashtirish mezonlarini tushunish.	
4. Inklyuziv ta’lim (16-19 savollar)		
Ta’lim jarayonida individual va maxsus ehtiyojli bolalar bilan ishlash psixologiyasi	-Inklyuziv ta’lim tushunchasi va tamoyillari, inklyuziv ta’limning maqsad va vazifalarini bilish; -inklyuziv ta’limni tashkil etishning pedagogik va psixologik aspektlari, imkoniyati cheklangan bolalar toifalarini bilish; -inklyuziv sinfda o‘qitish metodikasi, alohida ta’lim ehtiyojlari bo‘lgan bolalar bilan aloqa o‘rnatish, yozish va qo‘l motorikalarini rivojlantiruvchi usullarni taklif etish; -autistik spektori buzilgan bolalarda kuzatiladigan muammolarni tushunish va takliflar bera olish; -imkoniyati cheklangan bolalarning ota-onalar uchun tavsiyalar bera olish.	4
5. Yosh psixologiyasi (20-35 savollar)		
Maktabgacha yosh davri psixologik xususiyatlari	-Maktabgacha yosh davrida jismoniy va psixik rivojlanish xususiyatlarini bilish; -maktabgacha yosh davrida o‘yin faoliyatini qo‘llay olish; -bilish jarayonlarining rivojlanishini tushunish; -bolaning maktab ta’limiga tayyorligi darajasini baholay olish; -maktabgacha yosh davrida o‘yin faoliyatining ahamiyatini tushuntira olish; -maktabgacha yoshdagi bolalarning bilish, emotsional, ijtimoiy va nutqiy rivojlanish xususiyatlarini aniqlay olish va amaliy holatlarda qo‘llay olish.	6
Kichik maktab yosh davrida psixik rivojlanish	-Kichik maktab yoshidagi bolalarning jismoniy rivojlanishidagi o‘ziga xos xususiyatlari bilish; -kichik maktab yoshining psixologik xususiyatlari farqlash; -maktabga moslashish davrini tahlil eta olishi; -kichik maktab yoshida o‘quv faoliyati kuzatish va tahlil eta olish; -kichik maktab yoshida bilish jarayonlarining	5

	rivojlanishi kuzatuvi asosida xulosalar berish.	
Ilk o‘spirinlik davrida psixik va shaxs rivojlanishi	-Ilk o‘spirinlik davrining asosiy muammolarini tushunish; -o‘spirinlik davriga xos shaxsiy o‘zgarishlarni aniqlash, voqeaga asoslangan shaxsiy holatni tahlil qilish; -shaxsiy identifikatsiyaning xususiyatlarini bilish; -maqsad qo‘yish, axloqiy dunyoqarash shakllanishi va shaxsning mustaqil rivojlanish omillarini tushunish.	3
Psixodiagnostika asoslari (36-40-savollari)		
Maktabgacha yoshdagi bolalar psixodiagnostikasi	-Maktabgacha yoshdagi bolalarni psixologik o‘rganish metodlari (kuzatish, suhbat, faoliyat mahsulini tahlil qilish); -Psixologik diagnostikaning maqsadi va vazifalari; -Bolaning bilish jarayonlari, emotsional holati va ijtimoiy rivojlanishini baholash usullarini qo‘llay olish; -Maktabga psixologik tayyorlik diagnostikasi; -Diagnostika natijalarini tahlil qilish va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.	**4**
	Jami:	35 ta

Kasb standartlari va pedagogik mahoratdan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko‘nikmalari bo‘yicha taqsimoti

2-jadval

Mazmun soha	Baholanadigan konstruktlar	Testlar soni
I. PEDAGOGIK MAHORAT		**10 ta**
1.1. Pedagogik psixologik kompetensiyalar	–pedagogika, didaktika, tarbiya va yosh psixologiyasining asoslarini bilish va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; –pedagogik etika, nutq, texnika, ijodkorlik, pedagogik odob, bilimdonlik/kompetentlik, kasbiy faoliyatda zarur pedagogik qobiliyatlar, muloqot madaniyati, takt/nazokat, kreativlik, refleksiya va kasbiy o‘sish asoslarini bilishi va berilgan vaziyatga mosini tanlay olish; -pedagogik jarayonni loyihalash (shart-sharoit, texnologiya, o‘zaro munosabatlar) mazmunini, model	**5**

	loyiha–amaliyot ketma-ketligini, innovatsion texnologiyalarni joriy etish mantig‘i va bosqichlarini, ta’lim muhitini loyihalashning tayanch shartlari hamda pedagogik dizayn turlarini bilishi va vaziyatlarda qo‘llay olishi	
1.2. Bolalar rivojlanishini qo‘llab quvvatlash	–“Ilk qadam” milliy o‘quv dasturining maqsad va tamoyillarini, 0–7 yosh davrida bolaning rivojlanish bosqichlari hamda yosh xususiyatlarini, bolaga yo‘naltirilgan va differensial yondashuv hamda o‘yin asosida o‘qitish mantig‘ini, shuningdek oraliq/yakuniy kuzatishning maqsadi va tamoyillarini hamda “rivojlanish xaritasi”ning vazifasini bilish; –bola rivojlanish dinamikasini baholay olish, rivojlantirish maqsadlarini aniq belgilash va yondashuvlarni vaziyatlarda qo‘llay olish	**2**
1.3. Metodik va texnologik savodxonlik	– maktabgacha ta’limda pedagogik faoliyatni loyihalashtirish asoslarini, innovatsion pedagogik texnologiya (loyihaga asoslangan ta’lim, muammoli ta’lim, hamkorlikdagi ta’lim, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim, interfaol ta’lim, differensial ta’lim, syujet-rolli o‘yinlar, inklyuziv ta’lim, jismoniy faolligini oshirish,tasviriy va dizayn faoliyati, qurilish va konstruksiyalash mashg‘ulotlarini loyihalashtirish va boshqalar)larni bilish va faoliyatga mosini tanlay olish; – maktabgacha ta’limni loyihalash va tashkil etish bo‘yicha qabul qilingan qarorlarga baho berish va natijalarini tahlil qilib asosli mulohaza qila olishi	**3**
II. KASBIY STANDART		**5 ta**
2.1. Kasbiy standart	–kasbiy standart doirasida umumiy qoidalar, standartning maqsad va vazifalari, pedagogga qo‘yiladigan bilim-ko‘nikma-malaka talablari, uning mehnat vazifalari, baholanadigan ko‘rsatkichlar tizimi hamda yakunlovchi qoidalar mazmunini bilishi, ularni amaliyotda qo‘llay olishi va faoliyati natijalarini tahlil qilib asosli mulohaza qila olishi; –kasbiy standart bo‘yicha talab etiladigan umumiy talablar, zarur bilimlar, ko‘nikmalar va malakalarni quyidagi yo‘nalishlarda egallashi zarur: rivojlantiruvchi ta’lim muhitini tashkil etish, ta’lim-tarbiya jarayonini rejalashtirish va tashkil etish, bolalar rivojlanishini kuzatish, oila bilan hamkorlik qilish hamda uzluksiz kasbiy rivojlanishni bilishi, ularni amaliyotda qo‘llay olishi va faoliyati natijalarini tahlil qilib asosli mulohaza qila olishi.	**5**

Kognitiv ko‘nikmalar taqsimoti

3-jadval

T/r	Kognitiv daraja	Izohi	Test soni
1	**Bilish**	Fanga doir nazariy ma’lumotlar, atamalar, qoidalar, tushunchalarni eslab qolish, ularning mazmuni, maqsadi va qo‘llanilishini tushunish	8
2	**Qo‘llash**	Bilim, tushuncha va protseduralarni yangi (notanish) kontekstlarda qo‘llay olish	35
3	**Mulohaza qilish**	Faktlar, dalillar, fikrlarni taqqoslash, tahlil qilish, taxmin qilish va xulosa(lar) chiqarish	7

IV. Baholash mezoni

Test topshiruvchining umumiy natijasini (raw score) hisoblash uchun har bir to‘g‘ri javobga 2 ball, noto‘g‘ri javobga 0 ball beriladi. Umumiy 100 ballni tashkil etadi.

V. Imtihon tartibi

Taqiqlangan vositalar: imtihon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet yoki elektron eslatmalardan foydalanish qat’iyan man etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko‘chirish, yordam so‘rash yoki yordam berish, imtihon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish kabi holatlar taqiqlanadi.

Nazoratchi qoidabuzarlikni aniqlaganda, uni rasmiylashtirib, tinglovchini testdan chetlashtiradi va natijasi bekor qilinadi.

VI. Tavsiya etiladigan asosiy adabiyotlar

1. Sh.A.Do‘stmuxamedova, Z.T.Nishanova, S.X.Jalilova va b. “Yosh davrlari va pedagogik psixologiya”. T., Fan va texnologiyalar markazining bosmaxonasi. 2013.
2. J.S.Xalilova, S.M.Aripova “Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi”. T., Faylasuflar nashriyoti, 2013.
3. S.X.Jalilova “Taraqqiyot psixologiyasi va differensial psixologiya”. T., Innovatsion ziyo, 2020.
4. G‘oziev E.G‘. Ontogenez psixologiyasi. T., “Noshir”, 2010.
5. N.Xoliyitova, D.Turayeva “Umumiy psixologiya” pedagogika yo‘nalishlari uchun darslik. T., 2022.
6. A.Rasulov, “Psixodiagnostika” o‘quv qo‘llanma. T., “Noshir”, 2009.

7. Islomova N., Andullayeva D. “Ijtimoiy psixologiya”. Toshkent, 2013
8. Karimova V., Akramova F., Lutfullayeva N. “Ijtimoiy psixologiya”: o‘quv qo‘llanma. Toshkent, 2011.
9. A.Shamshetova, R.N.Melibayeva, X.Usmanova, I.Xaydarov “Umumiy psixologiya”. T.: 2018.
10. Z.T.Nishonova, G.Q. Alimova “Bolalar psixologiyasi va uni o‘qitish metodikasi”. T., 2006.
11. L.Ya.Olimov, A.M.Nazarov “Xulqi og‘ishgan bolalar psixologiyasi” (o‘quv qo‘llanma) T. 2020 y.
12. D.Abdullaeva, R.Yorqulov, N.Atabaeva “Oila psixologiyasi”. O‘zbekiston respublikasi oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi. 2015 y.
13. “Inklyuziv ta’limda korreksion rivojlantiruvchi mashg‘ulotlar”. Metodik qo‘llanma. O‘zbekiston Respublikasi ta’limni rivojlantirish respublika ilmiy-metodik markazi. 2025 y.
14. Umumta’lim psixologlari uchun uslubiy qo‘llanma – maktabgacha va maktab ta’lim vazirligi, 2025 y.
15. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta’limi vazirining 2025-yil 29-avgustdagi “Maktabgacha ta’lim tashkiloti va pedagoglarining ish hujjatlarini tasdiqlash to‘g‘risida” 323 – son buyrug‘i.

Pedagogik mahorat bo‘yicha manbalar

1. Mavlonova R.A., Umumiy pedagogika. Darslik. – Toshkent: Fan va texnologiyalar, 2018. – 528 b.
2. Xoliqov A. Pedagogik mahorat. Darslik, – Toshkent: “Bayoz” nashriyoti, 2025. – 504 b.
3. X.Meliyev, O.Jamoldinova. K.Risqulova “Tarbiyachining kasbiy kompetenti va mahorati” Тошкент – 2021.
4. F.R.Qodirova, Sh.Q.Toshpo‘latova, N.M.Kayumova, M.N.A’zamova. “Maktabgacha pedagogika”. Darslik. Tafakkur bo‘stoni nashriyoti. 2019.
5. O‘zbekiston Respublikasida maktabgacha ta’limning “Ilk qadam” milliy o‘quv dasturi. Uchinchi nashri. Toshkent, 2026 yil.

Normativ-huquqiy asoslar

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. 2020.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to‘g‘risida”gi Qonuni. 2019-yil 16-dekabr, O‘RQ-595-son.
3. O‘zbekiston Respublikasining “Pedagogning maqomi to‘g‘risida”gi Qonuni. 2024.
4. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining “Maktabgacha ta’lim tashkiloti pedagogining kasbiy standartini tasdiqlash to‘g‘risida”gi 423-son Qarori, 2025 yil 8-iyul.

Eslatma: test topshiriqlari mazmuni tavsiya etilgan adabiyotlarda aks etgan mazmun, tamoyil va yondashuvlar bilan moslashtiriladi, ammo test topshiriqlari to‘g‘ridan to‘g‘ri manbalardan olinmaydi. Sinovga tayyorgarlik ko‘rish jarayonida tavsiya etilgan adabiyotlar eslab qolish manbai sifatida xizmat qilishdan ko‘ra, umumiy kasbiy tayyorgarlikni mustahkamlashga qaratilgan.